

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 18. Chili regni descriptio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Urbs Co-
quimbo sive
Serena.

Chilensium
facinus.

Urbs Osor-
num.

Urbs Men-
doça.

Sancti Ilae
pincos ca-
strum.

CAPUT
XVIII.
Chilensium Re-
gni descri-
ptio.

Amanitas.

Fertilitas.

Divitia.

cognominem urbem in solo auri probatissimi feracissimo non procul à mari, & Villari-
ricam in mediterraneis ædificavit. Coquimbo sive Serena in Coquimbensi valle,
& Angol inter Imperialem & Conceptionis novam etiam urbem, ejusdem auspiciis
erecta sunt. Sed Chileno regno constructis coloniis sic occupato, Araucanæ &
Purenæ vallis incolæ nimia auri fossione exacerbati, Caupolicano duce, conjuran-
tes, Petrum Valdiviam & Hispanos quamplurimos miserum in modum trucidare :
memorantque Hispani scriptores Chilensium Barbari facinus atrox, aurum igne lique-
factum in os Valdiviæ per vim & vindictam infundentis, hortantisque ut se tan-
dem auro satiaret, qui nihil nisi aurum sitiret. Franciscus Villagra Valdiviæ succes-
sor, popularium vindex, multa bella feliciter confecit, donec ejus etiam copiæ à
Barbaris opprimerentur. Villagræ infortunium sequuta aliquot novarum colonia-
rum depopulatio, inasueti servitia Barbaris subire reuenticibus. Post Villagram
Garcia Hurtadus Mendoza, Marchionis Canietæ Peruvianæ Proregis filius, cum Præ-
toriâ potestate multas Hispanorum cohortes, & tormenta bellica in Chilense re-
gnum invehens, Barbaros tanto terrore affecit, ut plerosque in amicitiam receperit.
Araucanos & Tucapelanos imperium detrectantes, occiso Caupolicano Valdiviæ
mactatore, justo prælio devicit. Valdiviam & Imperialem urbes à rebellibus de-
structas restituit. Osornum oppidum, quadragesimo & uno circiter gradu abs se
ædificatum, commilitonum præcipuis, quos secum è Peruvia advexerat, partitis
agris incolendum attribuit. In Cuioenfi provinciâ, Chilensium regni transmontana
appendice, Mendoza urbem, duorum oppidorum postea caput, per legatum de
suo nomine posuit. Tandem regni præfecturâ Rodericio Quiroga Sancti Jacobi
Equiti relicta, Peruviam, quam interjecto tempore Prorex gubernavit, ingenti fa-
mâ repetiit. Rodericus Quiroga regnum, variante fortunâ, inter continuos penè
tumultus administratum, Ildesonto Sotomajori anno præteriti sæculi septuagesimo-
nono tradidit. Is, Sancti Ildesphonsi castro in Araucanâ valle condito, Araucanos
pro libitu rebellantes aliquotusque repressit. adè ut Martinus Loliola ejus suc-
cessor utcumque pacatum regnum duodecim Hispanorum urbibus conspicuum re-
gendum per manus acceperit. Quæ verò Hispani per tot annos, cum militari
gente belligerando, facinora gesserint, quam fortiter quique se haberint, quot
prælia feliciter commiserint, non est mearum partium sigillatim enarrare: id præ-
stabant Chilensium belli scriptores: mihi satis sit ea attigisse, quæ ad rerum dicenda-
rum seriem intelligentiamque facere existimavi.

PORRO, ut hoc addam, nihil Chilensium regione totâ, sive ad amœnitatem deli-
ciosius, sive ad blandæ vitæ usum fingi potest accommodatius. Omni fructuum
genere abundat, ostentatque jam in amœnis collibus, fluminum ripis, vallium præ-
tis, fontium marginibus, pleraque quæ America & Europa sparsim parturit. Lactis
& lanarum tanta copia, quantam ovibus & boum armentis herbola pabula ubique
præbent. Mellis, tritici, & generosi vini, quantum sibi sufficit, ferax est. Fragorum,
& silvestrium pomorum sponte nascentium, rata suavitas: aquarum potabilium per
auri venas traductarum tenuitas salubritasque apud frugales Hispanos magnum
pretium habet: quamquam non negarim ipsas auri venas Hispanorum plerisque
aquis esse pretiosiores. Toto anno tonitrua nulla audiuntur: fulgetra, fulmina,
ventorum immoderati impetus, & hujusmodi cœlorum terrores absunt. Terra
omnis nullum venenosum animal, aut feras nocivas parit. Repentini tantum
terræ tremores, inter magnarum intervalla felicitatum, animos hominum quando-
que concutiunt: nec alia res in officio magis continet colonos amœnitate camporum
& rerum copiâ plerumque ad luxuriam magis, quam ad pietatem, proclives.
In totâ Americâ nullum ferè aurum magis probatur, quam Chilensium; in quo
eruendo si ritè & moderatè primis illis temporibus se gessissent Hispani, & cupidi-
tatem ad regum Catholicorum leges accommodassent, diu felices esse poterant.
Sed Chileno regno, constructis ubique coloniis occupato, privati homines, recla-
mantibus per diplomata Regibus Catholicis, graves indigenis esse cæpere; unde
concatenata bella, & ex bellis orta adè notabilis depopulatio est; ut felicissimum
regnum nihil jam pristini splendoris præter nomen ostentet.

CAPUT